

POSTANOWIENIE

8 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 8 października 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.F. i K.J.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 21 czerwca 2023 r., I ACa 1175/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwotę po 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego - z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 21 czerwca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie w punkcie pierwszym (I) oddalił apelację pozwanego Bank spółki akcyjnej z siedzibą w W. od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 30 czerwca 2022 r., w którym Sąd ustalił, że bliżej określona umowa kredytu zawarta pomiędzy powodami M.F. i K.J. a pozwanym jest nieważna, zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę

352.463,66 zł, płatną: na rzecz powoda w wysokości 176.231,83 zł i na rzecz powódki w wysokości 176.231,83 zł, z bliżej określonymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie, oraz orzekł w sprawie kosztów procesu; w punkcie drugim (II) orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Podał, że w sprawie istnieje konieczność rozważenia zagadnień prawnych, tj.:

- konieczności rozpatrzenia naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegającego na przejęciu przez Sąd Apelacyjny za własne ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego instancji bez pogłębionych merytorycznych rozważań w tej kwestii, w sytuacji gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym;

- konieczności rozpatrzenia naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. przepisów art. 385¹ § 1 k.c., art. 22¹ k.c. oraz art. 385² k.c. w kontekście wyznaczonych przez TSUE dyrektyw badania okoliczności zawarcia umowy celem ustalenia, czy podmiot, który zawarł z przedsiębiorcą umowę o mieszanym charakterze może korzystać z ochrony przyznawanej konsumentom oraz wyjaśnienia, jakie kryteria decydują o charakterze zawieranej umowy.

3. Strona powodowa wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej a także o zasądzenie od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już

wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

5. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienia SN z 26 października 2021 r., I CSK 266/21 oraz z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21).

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna pozwanego nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie

spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że skarżący nieprawidłowo formułuje zagadnienia prawne mające stanowić przesłanki kasacyjne w sprawie. Skarżący winien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 maja 2024 r., I CSK 4880/22). Sformułowane zagadnienia winny zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16; z 7 marca 2018 r., III SK 29/17; z 10 maja 2018 r., I CSK 800/17; z 29 grudnia 2022 r. I CSK 1420/22). Skarga kasacyjna nie odpowiada tym wymogom.

8. Pierwsze ze sformułowanych zagadnień nie stanowi kwestii o ogólnym i abstrakcyjnym charakterze, względem której Sąd Najwyższy mógłby zająć stanowisko mogące mieć uniwersalne zastosowanie w innych podobnych sprawach. W istocie sformułowane zagadnienie sprowadza się do podważania ustaleń faktycznych i oceny dowodów dokonanych przez sądy *meriti*. W postępowaniu kasacyjnym jest to jednak niedopuszczalne (art. 398³ § 3 k.p.c.). Postępowanie kasacyjne nie stanowi kolejnej odsłony sporu w zakresie prawidłowości oceny dowodów i dokonanych na ich podstawie ustaleń faktycznych. Służy natomiast kontroli legalności zaskarżonego orzeczenia przy związaniu Sądu Najwyższego jego podstawą faktyczną (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2024 r., I CSK 737/23). Skarżący formułując przytoczone zagadnienie w rzeczywistości zmierza do poddania w wątpliwość trafności stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, a nie istotnym problemem prawnym o charakterze ogólnym. Zatem skarżącemu nie chodzi o wykazanie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej.

9. Co do drugiego z podniesionych przez skarżącego zagadnień prawnych, dotyczącego przysługiwania kredytobiorcy statusu konsumenta, to zgodnie ze stanowiskiem judykatury (zob. zwłaszcza wyrok Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2023 r., II CSKP 254/22) sam fakt prowadzenia działalności gospodarczej przez kredytobiorcę nie wyklucza uznania go za konsumenta. Dla tego rodzaju kwalifikacji prawnej (jako profesjonalisty) decydujące powinny być cel zawarcia umowy oraz bezpośredniość jej związku z wykonywaną działalnością gospodarczą lub zawodową. Weryfikacja okoliczności faktycznych w tym zakresie może być ostatecznie dokonana wyłącznie przez sądy *meriti* w określonej sprawie. Z ustaleń poczynionych przez sądy w niniejszej sprawie wynika, że powodowie byli wprawdzie przedsiębiorcami, niemniej jednak kredytowana nieruchomość nigdy nie była przeznaczona bezpośrednio pod działalność gospodarczą. Raty kredytu nie były ujmowane w kosztach uzyskania przychodów przez powodów w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Jak zwrócono ponadto uwagę, poprzednik prawny pozwanego nie traktował powodów jako przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, gdyż w odpowiedzi na złożony przez powodów wniosek kredytowy zaoferował im produkt dedykowany klientom indywidualnym – osobom fizycznym. U podstaw drugiego ze sformułowanych zagadnień leżało w istocie kwestionowanie przez skarżącego tych ustaleń faktycznych Sądu Apelacyjnego. Natomiast zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu, i nie dokonuje kontroli prawidłowości oceny dowodów przeprowadzonej przez sąd drugiej instancji, jak również kontroli prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2011 r., III CSK 72/10). Sąd Najwyższy jest tym samym związany ustaleniami faktycznymi dokonanyymi przez sąd powszechny. Oznacza to niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość orzeczenia sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie SN z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20).

10. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

11. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

12. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, § 1¹ i § 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(G.N.-J.)

r.g.